

28.2.2020

STM/2437/2019

Eduskunnan oikeusasiamies Petri Jääskeläinen
00102 Eduskunta

Viite: Päättös putkakuolemia koskevassa asiassa (EOAK 4103/2016)

Sosiaali- ja terveysministeriön vastaus eduskunnan oikeusasiamiehelle

Eduskunnan oikeusasiamies on putkakuolemia koskien saattanut huomionsa sosiaali- ja terveysministeriölle kuolemansyyn selvittämisestä annetun lain (päättöksen kohta 3.3.2) sekä selviämispalvelujen kattavuuden lisäämisen (päättöksen kohta 3.4.2.3) osalta. Oikeusasiamies on pyytänyt sosiaali- ja terveysministeriötä ilmoittamaan mahdollista toimenpiteistään.

Sosiaali- ja terveysministeriö on käynyt asiassa keskustelua sisäministeriön ja oikeusministeriön asiaa valmistelevien virkamiesten kanssa oikeusasiamiehen päätöksestä ja mahdollisista toimenpiteistä.

Sosiaali- ja terveysministeriö toteaa omalta osaltaan ilmoituksenaan seuraavaa.

Laki kuolemansyyn selvittämisestä (459/1973)

Kuolemansyyn selvittämisestä annetun lain 7 §:n 1 momentin mukaan kuolemansyyn selvittämiseksi on poliisin suoritettava tutkinta, kun kuoleman ei tiedetä johtuneen sairaudesta tai kun vainaja ei viimeisen sairautensa aikana ole ollut lääkärin hoidossa; kun kuoleman on aiheuttanut rikos, tapaturma, itsemurha, myrkytys, ammattitauti tai hoitotoimenpide tahi kun on aihetta epäillä kuoleman johtuneen jostakin sellaisesta syystä; tai kun kuolema muuten on tapahtunut yllättävästi. Lain 7 §:n 2 momentin mukaan tutkinnassa on tarvittaessa käytettävä lääkäriä apuna. Lain 7 §:n 3 momentin mukaan poliisin on ilmoitettava syyttäjälle kuolemasta, joka on tapahtunut henkilön ollessa poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta annetun lain (841/2006) 2 §:n 6 kohdassa tarkoitetussa säilytystilassa tai muuten poliisin valvonnassa vapautensa menettäneenä.

Lain 8 §:n mukaan, mikäli lääketieteellisessä ruumiinavauksessa ilmenee 7 §:ssä tarkoitettuja seikkoja, on suorittajalääkärin välittömästi saatettava asia poliisin tietoon.

Asetus kuolemansyyn selvittämisestä (948/1973)

Kuolemansyyn selvittämisestä annetun asetuksen 7 §:n mukaan, mikäli poliisi 1 tai 6 §:ssä tarkoitettulla tahi muulla tavalla tietoonsa tulleen kuoleman osalta katsoo, että siinä on ilmennyt kuolemansyyn selvittämisestä annetun lain 7 §:ssä tarkoitettuja seikkoja, on poliisin ryhdyttävä oikeuslääketieteelliseen kuolemansyyn selvittämiseen siten, kuin siitä kuolemansyyn selvittämisestä annetussa laissa ja tässä asetuksessa säädetään tai muutoin määrätään.

Asetuksen 8 §:n 1 momentin mukaan poliisin tarvitessa oikeuslääketieteelliseen kuolemansyyn selvittämiseen kuuluvassa tutkinnassa lääkärin apua, on sen käännäyttävä ensisijaisesti asianomaisen terveyskeskuksen puoleen. Terveyskeskuksen lääkärin velvollisuudesta virka-apun antamiseen on määrätty erikseen. Asetuksen 8 §:n 2 momentin mukaan oikeuslääkäri tai muu oikeuslääketieteellisiä ruumiinavauksia suorittamaan hyväksytty lääkäri on Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksen, keskusrikospoliisin tahi tuomioistuimen määräyksestä velvollinen antamaan virka-apua tutkinnassa. Määräys on annettava vain, mikäli siihen on erityisiä syitä. Asetuksen 8 §:n 3 momentin mukaan poliisi

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Sosiaali- ja terveysministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 33
00023 Valtioneuvosto

Meritullinkatu 8
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

02951 63415
+358 2951 63415

kirjaamo@stm.fi
stm.fi

on oikeutettu käyttämään tutkinnassa apuna muutakin kuin 1 tai 2 momentissa tarkoitettua lääkäriä, joka tehtävään suostuu.

Sosiaali- ja terveysministeriön kanta kuolemansyyn selvittämisen osalta

Sosiaali- ja terveysministeriö toteaa, että putkakuolemien johdosta suoritettavassa kuolemansyyn selvittämisessä on meneteltävä kuolemansyyn selvittämisestä annetun lain ja asetuksen mukaisella tavalla. On kuitenkin huomattava, että tämä kuolemansyyn selvittämistä koskeva sääntely sisältää varsinaista kliinistä selvittämistyötä ja tähän liittyviä menettelysäännöksiä koskevat oikeusohjeet.

Eduskunnan oikeusasiamiehen tekemässä päätöksessä esitetyllä tavalla tiivis viranomaisyhteistyö on merkittävässä asemassa selvitettäessä putkakuolemien syitä. Sosiaali- ja terveysministeriö yhtyy tähän oikeusasiamiehen kantaan ja pyrkii ottamaan kuolemansyyn selvittämisestä annetun lain 7 §:n 3 momentin soveltamisalaa koskevan kannanoton huomioon nyt valmistelussa olevassa kuolemansyyn selvittämisestä annetun lain muutostyössä.

Selviämisasemapalvelujen kattavuuden lisääminen

Eduskunnan oikeusasiamiehen tekemässä päätöksessä pidetään selviämisasemapalvelujen kattavuuden lisäämistä tärkeänä ja saatetaan tämä käsitys sosiaali- ja terveysministeriön tietoon.

Sosiaali- ja terveysministeriössä valmistellaan lähivuosina runsaasti palveluita parantavaa lainsäädäntöä, kuten sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistusta ja itsemääräämislainsäädäntöä. Palvelujärjestelmän yleistä kehittämistä jatketaan ja Marinin hallituksen sote-uudistuksessa tavoitteena on vahvistaa perustason palveluja sekä siirtää painopistettä ehkäisevään työhön. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi sosiaali- ja terveysministeriössä on käynnistetty Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus –ohjelma, joka toteutetaan vuosina 2020–2022.

Palveluita katsotaan kokonaisuuksina ja maakuntien tulee palveluita järjestäessään huolehtia valtakunnallisesti kattavien ja riittävien sosiaali- ja terveyspalveluiden toteuttamisesta. Päihtyneiden selviämispalvelut kuuluvat tähän kokonaisuuteen. Valtionavustushaussa vuonna 2020 painotetaan erityisesti palveluiden saatavuutta edistäviä toimia perusterveydenhuollossa, sosiaalihuollossa, mielenterveyspalveluissa ja monialaisessa kuntoutuksessa.

Kansliapäällikön sijainen, osastopäällikkö

 Pasi Pohjola

Hallitussihteeri

 Liisa Holopainen

Liitteet

Jakelu

Tiedoksi